

Магдалена Е. СЛАВСКА*
Универзитет у Вроцлаву

Оригинални научни рад
Примљен: 16. 11. 2023.
Прихваћен: 29. 2. 2024.

ХУМОР У ПРЕВОЂЕЊУ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ (НА ПРИМЕРУ ЗБИРКЕ ПРИЧА ГЖЕГОЖА КАЗДЕПКЕА *КАСПЕРИЈАДА. ПРИЧЕ ЗА МАНГУПЕ И ОНЕ ДРУГЕ*)¹

Чланак је посвећен проблему превођења хумора у књижевности за децу и младе. Превођење хумора сматра се једним од највећих преводилачких изазова. У свом раду пажњу сам скренула на превод збирке прича Гжегожа Каздепкеа, једног од најпопуларнијих савремених пољских писаца за децу, која је објављена у Србији 2018. године под насловом *Касперијада. Приче за мангупе и оне друге*. Током анализе доказала сам да је Мила Гавриловић успела пронаћи у српском језику одговарајуће еквиваленте пољских пословица и изрека, неологизама, идиома и колоквијализама, захваљујући чему њен превод у потпуности одражава ситуациони и вербални хумор акумулиран у текстовима пољског писца.

Кључне речи: превођење хумора; превођење књижевности за децу; пољска књижевност за децу и младе у Србији; Гжегож Каздепке.

Психолози наводе да је хумор универзалан и основан део људског искуства у који су укључени разни ментални процеси и емоције (уп. Мартин, Форд 2018: 3). „Његова вечност се може – како наглашава Миомир Милинковић (2002: 203) – мерити са поштојаношћу љубави”. Готово сваки научни рад који говори о хумору започиње тврдњом како је овај појам тешко одредити².

* magdalena.slawska@uwr.edu.pl

¹ The article was written as part of a research project supported by program „Excellence initiative – research university” for years 2020–2026 for University of Wrocław. Чланак је написан као део истраживачког пројекта подржаног од стране програма „Иницијатива изврности – истраживачки универзитет” за године 2020–2026 за Универзитет у Вроцлаву.

² Тешкоћа у успостављању дефиниције произилази из делимичног мешања значења појмова хумор и комично. Исак Паси наглашава да је комично нешто што припада објекту, да је његова особина, док је хумор нешто што припада посматрачу или ствараоцу и да је индивидуално људско, а не друштвено својство (уп. Паси 1980: 231). У разматрањима изнетим у овом раду,

Потврђује то и један од поглавља књиге *Linguistic Theories of Humor* Салватора Атарда (1994: 3) који гласи „An Impossible Definition”. Због тога да је хумор веома широк појам, схватан и као естетска категорија и као психолошка људска способност (в. Драбик *et al* 2010: 265; Дунај 1996: 311), постао је предмет интересовања естетичара, филозофа, педагога, социолога, психолога, лингвиста и књижевних историчара³.

Термин хумор најчешће се користи за оно што изазива смех (уп. Атардо 1994: 5; Рос 1998: 1; Михалски 2007: 193). Хумор је вид човекове креације и експресије, неизбежан елемент позоришта, филма, сликарства, чак и музике, али – како пише М. Милинковић (2002: 204): „хумор нигде није толико присутан и тако функционалан као у књижевности, независно о коме је жанру реч и коме је узрасту намењена”. Хумор прожима књижевност за децу и омладину. „Може се рећи да не постоји друга особина уметности за децу која би на сличан начин прожимала све њене форме, конвенције и жанрове, која би била деценијама присутна и понављана” – пише Гжегож Лешчињски (2016а: 9), познати пољски истраживач дечје књижевности. Извори хумора у уметности намењеној деци и уметности коју деца стварају сежу до традиције народних обреда и ритуала (уп. Лешчињски 2016а: 9; Врублевска 2016: 49). Његова доминантна категорија је карневализација која се, према концепту Михаила Бахтина, изражава као „окретање света наопако”, исмевање устаљеног поретка догађаја, логике, реализма и истине (уп. Румињска 2007: 181–202). „Стварност исмевана, лишена реда и логичког поретка, карактеристичан је мотив дечјег фолклора, који је непресушан извор инспирација за савремене уметнике” (Лешчињски 2016а: 10). Из карневализације потичу и антипедагошки и скандалозни елементи карактеристични за савремену дечју књижевност. Она је извор деструктивних ставова писаца који деконструишу и редифинишу друштвено прихваћене хијерархије и законе. Инспирација хумором типичним за дечји фолклор може се видети у делима многих савремених пољских писаца за децу, између осталог, у књигама Гжегожа Каздепкеа.

Гжегож Каздепке је један од најпознатијих савремених дечјих писаца који сарађује са најзначајнијим пољским издавачким кућама специјализованим за објављивање књига за децу, као што су: Наша књижара (Nasza Księgarnia), Егмонт и Две сестре (Dwie Siostry). Дебитовао је 1995. године збирком под насловом *Miasteczko misiów* („Медведов градић”). До сада је објавио 55 књига, углавном збирки кратких прича и романа. Његови текстови штампани су и у најзначајнијим пољским часописима за децу. Аутор је годинама био и главни уредник дечјег часописа *Świerszczyk* („Цврчак”). Треба нагласити да су његове збирке веома популарне међу читаоцима и цењене од стране критичара. Каздепке је добитник многих престижних књижевних

одустајем од термилошке дистинкције ових појмова. Користим их наизменично, али свесна сам да се могу сматрати различитим естетским категоријама или се један од њих може користити као супериорни појам.

³ О проучавању хумора у разним научним дисциплинама пише Агњешка Либура (в. Либура 2017: 103–105).

награда, а 2019. године одликован је Орденом осмеха. Његове књиге су превођене и на стране језике.

Најнаграђиванија пишчева књига је збирка кратких прича „Касперијада. Приче за мангупе и оне друге” објављена 2001. године. Аутор је за ову књигу добио књижевну награду „Корнел Макушињски”, награду „Књига 2001. године”, коју додељује пољска секција ИББИ-ја и признање „Дечији бестселер 2001. године”. Збирка садржи двадесет три шалјиве приче о животу једне породице. Њен главни лик, предшколац Каспер, радознано упознаје свет, поставља многа питања и без задршке оцењује одрасле. Приче су исприповедане са становишта Касперовог тате који понекад заборавља на озбиљну очеву улогу и постаје дете⁴. О досади се у овој породици може само сањати. Пољски писац показује како је важно решавати свакодневне проблеме са дистанцом и хумором, потврђујући на тај начин стару мудрост да је смех здравље⁵.

Приче о Касперовој породици је 2018. године издала, уз помоћ пољског Института за књигу, издавачка кућа Одисеја. То је друга пољска књига за децу коју је овај београдски издавач објавио⁶. Збирку је превела Мила Гавриловић, која се бави превођењем с енглеског и пољског и до сада је превела деветнаест књига пољских аутора и ауторки, од којих су две намењене младој публици. Треба нагласити да је у последње време пољска децја књижевност све присутнија на српском издавачком тржишту. Захваљујући делатности издавачких кућа Прополис Букс и Одисеја из Београда и Козикас из Новог Сада највредније књиге савремених пољских аутора доспеле су у руке српских читалаца. О рецепцији пољске децје књижевности у Србији настали су и први научни радови (уп. Славска 2022; Славска 2023), али се мора нагласити да ова тема захтева још темељнија и опсежнија истраживања. У свом раду пажњу ћу скренути на начине превођења хумора. Погледаћу да ли је Мила Гавриловић успела „ре-креирати”⁷ исту врсту хумора која избија из књиге пољског писца⁸.

⁴ У многим савременим пољским књигама за децу може се наћи оваква духовита конфронтација одраслог доба и детињства. Одрасли се често приказују као неспретни. Гжегож Лешчињски о овој појави пише као о „крвавој освети за вековно угњетавање” (Лешчињски 2016б: 81). Истраживач наглашава да се деценијама хумор у пољској књижевности за младе „користио као стратегија угњетавања према децој публици, [...] да би се приказале неприкладне ситуације до којих доводи грешна природа деце” (Лешчињски 2016б: 74).

⁵ Може се такође запазити да се у проучавању хумора све више пажње поклања предностима смеха и употреби терапије смехом у раду са децом и одраслима. Шире о томе: Гжибовски 2015; Шарота 2006; Војташек 2014.

⁶ Осим збирке Гжегожа Каздепкеа Одисеја је објавила такође роман Иде Пјеролоткин *Ала Бетка и чудновате школске заврзламе* (2013), који је превела Хана Гадомски, и збирку Роксане Ленцејевске-Врубел *Седам величанствених и шест других, не сасвим непознатих прича* (2022) у преводу Миле Гавриловић.

⁷ Појам користим према Беднарчик 2001: 283.

⁸ У анализи превода користим следећа издања: G. Kasdepke, *Kasperiada. Opowiadania dla lobuzów i nie tylko*. Warszawa: Wydawnictwo Literatura, 2001; Г. Каздепке, *Касперијада. Приче за мангупе и оне друге*, прев. М. Гавриловић. Београд: Одисеја, 2018. Странице са цитираним одломцима су назначене у заградама у тексту.

На почетку анализе треба нагласити да је хумор један од најтежих преводилачких проблема, који је често повезан са питањем непреводивости⁹, о чему Ева Еспаса Борас пише: „иако преводи хумористичких текстова постоје од почетка превођења уопште, скептицизам према превођењу хумора и даље је уобичајен у проучавању превода и књижевности” (Еспаса Борас 1995: 10). У случају хумора, превод се не може сматрати верном репродукцијом оригинала, али се мора дефинисати као динамичка еквиваленција, што значи да превод мора обавити исту функцију као оригинални текст и мора изазвати исти ефекат (уп. Најда 2009: 53–69). Ефикасност процеса превођења састоји се од две фазе – „фазе разумевања текста, његовог садржаја и намере, и фазе језичке реконструкције” (Вовро 2017: 54–55). Оне захтевају од преводиоца да користи не само језичку компетенцију, већ и вањезичко знање. Добијање сличног хумористичког ефекта у преводу је у великој мери повезано и са природом хумористичког елемента у оригиналном тексту. Оно што изазива смех крије се у самом језику или има вањезички карактер и произлази из слике света (начина представљања ликова и догађаја) а језик служи само као медиј (в. Вовро 2017: 58). На основу опште класификације комизма у књижевности разликујемо три његове врсте – комизам ситуације, комизам ликовна и вербални комизам (уп. Глувчевски 2013: 237–245). Све три врсте могу се видети у анализираној збирци Гжегожа Каздепкеа. У појединачним причама јасно су видљиви карактеристични начини стварања хумора, који проистичу из познавања деље психе, посебно правила мишљења малог детета и начина на који оно доживљава свет¹⁰. Млади читаоци доживљавају хумор на различите начине у зависности од њиховог узраста, зрелости, познавања света и језичке компетенције. Психолози су, испитујући могућности деље перцепције комизма, издвојили четири фазе – хумор најмлађе деце, хумор петогодишњака, хумор десетогодишњака и хумор четрнаестогодишњака (уп. Капас 1967: 76–77; Теодорович-Хелман 1997: 200). Треба такође нагласити да је знање о перцептивним способностима деце корисно не само за писце, већ и преводиоце који морају изабрати методе превођења.

Збирка „Касперијада” намењена је читаоцима од 5 до 7 година¹¹. Деца овог узраста живе у свету игре, али лако уочавају разлике и примећују шта је исправно а шта истинито. Из тог разлога, петогодишњаке највише забавља комизам ситуације – свако претеривање, смешне сцене изазване „забрањеним” понашањем, глупости и свет наопачке. Може се приметити да Каздепке радо користи контраст и изненађење, односно категорије које дете лако препознаје. Смех код његових читалаца најчешће изазивају неочекиване поенте, комбинације супротстављених елемената. Комизам ситуације је у анализираним текстовима комбинован са вербалним комизмом који је неизоставан

⁹ У групу научника који тврде да је хумор непреводив спада, између осталог, Роман Јакобсон (уп. Јакобсон 2000: 118).

¹⁰ Зофија Адамчикова наглашава да су најчешћи начини креирања хумора у књижевности за децу коришћење фонетских особина језика, стварање „света наопачке”, коришћење апсурда, представљање негативног понашања, контрасти и изненађења, језичке шале и игре речи (уп. Адамчикова 2004: 74).

¹¹ Таква информација налази се и на корицама српског издања збирке.

елеменат стила пољског писца. Научници истичу да деца предшколске доби воле разне језичке игре, уврнуте речи и фразе или пословице (Теодорович-Хелман 1997: 200; Врублевска 2016: 65). У причама Гжегожа Каздепкеа хумористичке ефекте врло често изазивају речи и фразе лишене претходног значења, извучене из контекста и употребљене у новим комбинацијама речи. Овај механизам аутор врло често користи заједно са метафорама и необичним поређењима, што даје изузетно комичне ефекте. Да бих илустровала ову појаву, цитирам одломак у коме приповедач описује како се са другим оцем такмичио да први стигне до вртића:

„A z naprzeciówka nadchodzili rzeczywiście Sylwia z tatą. Nadchodzili to złe słowo – przodem leciał tata Sylwii, a Sylwia, trzymana przez niego za rękę, powiewała z tyłu niczym flaga, a jeśli było już bardzo późno, to – słowo daję – miałem wrażenie, że Sylwia łopocze na wietrze... [...] Wieczorem nastawiłem budzik na trochę wcześniejszą godzinę niż zwykle; gdy więc następnego dnia wybiegliśmy z klatki schodowej, byliśmy – teoretycznie przynajmniej – w lepszej sytuacji niż dzień wcześniej; ale chyba i tata Sylwii nastawił budzik na wcześniejszą porę, bo widzieliśmy od razu po wyjściu z klatki, jak cwałuje ciągnąc za sobą Sylwię; przyśpieszaliśmy od razu; wpierw szliśmy szybko, potem bardzo szybko, aż wreszcie zaczęliśmy truchtać, ale i ten trucht przemieniał się wkrótce w gwałtowny galop”. (16–18).

Овај одломак у преводу на српски језик има следећи облик:

„Са друге стране улице заиста су наилазили Силвија и њен тата. 'Наилазили' није добра реч – напред је журно Силвијин тата, а Силвија, коју је држао за руку, вијорила се за ним као застава, а ако су баш много каснили, тада сам – часна реш – имао утисак да Силвија лептири у ваздуху... [...] Увече сам навијао будилник на мало раније него обично како бисмо сутрадан, кад бисмо истрчали из улаза, били – макар теоретски – у бољој позицији него претходног дана; али изгледа да је и Силвијин тата навијао будилник на раније, јер бисмо га видели како трчкара и вуче за собом Силвију; истог часа бисмо и ми убрзали; најпре бисмо корачили брзо, затим веома брзо, док на крају не бисмо почели да галопирамо, а онда би се наш галоп претворио у суманути јуриш”. (27, 28).

Види се да је Мила Гавриловић одлично превела овај забаван опис. Због комбинације ситуационог и вербалног хумора није то био лак задатак. У пољском тексту има много необичних комбинација речи и поређења. Аутор, описујући чудну ситуацију у којој се наша девојчица, употребио је глаголе *powiewać* и *łopotać*, који се употребљавају углавном у односу на заставу. Да би показао брзину кретања родитеља и деце употребио је глагол *szwłować* и именицу *galop*, који се користе као називи врста трчања коња. Захваљујући употреби глагола „вијорити се”, „лептирати”, „трчкарати”, „галопирати” и именице „јуриш” преводитељица је успела да пренесе и ситуациони и вербални хумор акумулиран у Каздепкеовом тексту.

Треба нагласити да у збирци пољског писца има много више необичних комбинација речи и поређења. У свим случајевима преводитељица је настојала да покаже не само апсурдност ситуације за коју су коришћени, већ и да нађе поједнако необичне еквиваленте, што показују следећи примери:

„Burza okłasków dosłownie zwała mnie z nóg; Szczególnie jego lewa rączka stale pakowała się w jakieś kłopoty”; „Kacper ma tak brudne ręce, że mógłby wynająć je do jakiegoś horroru...”; „Kacper zastrzygł uszami, jak koń odganiający natrętna muchę, ale nie odezwał się ani słowem”; „Ścięła mnie prawdziwa eksplozja śmiechu”. (24, 37, 44, 48)

„Киша аплауза буквално ме обори с ногу“; „нарочито је његова лева рука била склона томе да западне у неку невољу“; „руке су му толико прљаве да би могао да их позајми за неки хорор филм...“; „Каспер је мрдао ушима као коњ који покушава да отера досадну муву, али није рекао ни реч“; „За мном се пролила права правцата салва смеха“. (40, 42, 58, 70, 76)

Осмех на лицима читалаца збирке Гжегожа Каздепкеа изазивају и неологизми [нпр. „dziadko-synek“ (13), „Szalizaur“ и „Czapkozaur“ (27) – имена чудовишта], језичке игре [нпр. „lody na badyłu“ уместо *lody na patyku* (39)] колквизијализми [нпр. „zbaraniec“ (14)] или идиоми [„robić z kogoś balon“ (9) или „wzrok bazyliuszka“ (11)]. Зофија Адамчикова напомиње да деца предшколске доби посебно воле игре речима (Адамчикова 2004: 74). Међутим, изузетно их је тешко превести. Мила Гавриловић је све неологизме заменила српским еквивалентима, а њена решења су веома успешна: „деда-син“ (22), „Шалосаурус“, „Капосаурус“ (43, 44) и „сладолед на грани“ (62). Пренела је у превод и значење горе цитираних колквизијализама и идиома, замењујући их изразима који функционишу у српском језику: „били смо затечени“ (25), „немој да ме правиш блесавим“ (15), „гледам те урокљиво“ (17). Захваљујући томе у српској верзији текста сачуван је ситуациони и вербални хумор.

У збирци *Касперџада* хумористичке ефекте изазивају такође пословице и изреке, које аутор често користи као сатиричне коментаре или изненађујуће поенте. Има их много у причи под насловом „Послонице“ („Przysłonia”), који је неологизам (прерађена реч пословице). Каздепке је у овом тексту употребио чак шест пољских пословица: „Kiedy luty, obuj buty“; „W zdrowym ciele zdrowy duch“; „Gdyby kózka nie skakała, to by nóżki nie złamała“; „Nie taki diabeł straszny, jak go malują“; „Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie“; „Lepszy rydz niż nic“; „Niedaleko pada jabłko od jabłoni“ (10–12). Гавриловић их је заменила српским пословицама и изрекама истог или сличног значења: „Чизма главу чува, шубара је квари“; „У здравом телу здрав дух“; „Да коза није скочила, не би ногу сломила“; „Није ђаво онако црн како га сликају“; „Прави се пријатељи у невољи познају“; „Боље ишта него ништа“; „Ивер не пада далеко од класе“ (16–20). Употребу пословица као сатиричних коментара и поенте треба сматрати софистициранијим обликом комизма, упућеном мало старијој деци. Такав хумор захтева од читалаца већи интелектуални напор, већу свест и већу језичку вештину.

Завршавајући, треба нагласити да се у анализираној збирци Гжегожа Каздепкеа могу уочити елементи комизма прилагођени перцептивним способностима петогодишњака и нешто старије деце. Реч је о ситуационом хумору, који проистиче из радње пуне експресивних контраста, смешних изобличења и изненађења, и о вербаном хумору, који се заснива на сложенијим структурама и који децу тера на асоцијације, анализе и закључке, односи се на и обогаћује њихова знања о свету. Комбинација ове две врсте комизма изазива смех и код одраслих читалаца, што несумњиво доказује таленат писца и висок квалитет уметничких средстава којима се он користи. Мила Гавриловић се суочила са тешким задатком са којим се, мора се нагласити, одлично снашла. Преводитељица је успела да пронађе у српском језику одговарајуће

еквиваленте пољских пословица и изрека, неологизама, идиома и колоквијализама, захваљујући чему њен превод у потпуности одражава ситуациони и вербални хумор акумулиран у текстовима пољског писца, и тако испуњава постулат Станислава Барањчака да ефекат превода треба да буде такав да читалац може да перципира хумор на исти или сличан начин као читалац оригинала (Барањчак 1992: 185–209). Збирка *Касперујада* у њеном преводу пружа деци и одраслима забаву и пуно оптимизма, развија у читаоцима критичност и дистанцу према себи и другима.

ИЗВОРИ

- Каздепке 2001: G. Kasdepke, *Kasperkiada. Opowiadania dla łobuzów i nie tylko*, Warszawa: Wydawnictwo Literatura.
- Каздепке 2018: Г. Каздепке, *Касперујада. Приче за мангуне и оне друге*, прев. М. Гавриловић, Београд: Одисеја.

ЛИТЕРАТУРА

- Адамчикова 2004: Z. Adamczykowa, *Literatura dziecięca. Funkcje – kategorie – gatunki*, Warszawa: Wydawnictwo WSP TWP.
- Атардо 1994: S. Attardo, *Linguistic Theories of Humor*, Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Барањчак 1992: S. Barańczak, *Ocalone w tłumaczeniu*, Poznań: Wydawnictwo a5.
- Беднарчик 2001: A. Bednarczy, *Humour, Contexts and Translation, Stylistyka*, 10, 283–293.
- Вовро 2017: I. Wowro, Humor w przekładzie. Pole do popisu i zabawy?, у: J. Lubocha-Kruglik, O. Małysa (ред.), *Przestrzenie przekładu 2*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 53–72.
- Войташек 2014: K. Wojtaszak, Śmiech, komizm, śmiechoterapia, *Przegląd Biblioterapeutyczny*, 4/2, 33–46.
- Врублевска 2016: V. Wróblewska, Sztuka dla dzieci, czyli mały karnawał, у: G. Leszczyński (ред.), *Do śmiechu. Komizm w sztuce dla dziecka*, Poznań: Centrum Sztuki Dziecka, 45–72.
- Гжибовски 2015: P.P. Grzybowski, *Śmiech w edukacji. Od szkolnej wspólnoty śmiechu po edukację międzykulturową*. Kraków: Impuls.
- Глувчевски 2013: A. Głowczewski, *Komizm w literaturze. Studia z perspektywy komunikacyjnej*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 237–245.
- Драбик *et al* 2010: Drabik *et al* (ред.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Дунај 1996: Dunaj (ред.), *Słownik współczesnego języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Wilga.

- Еспаса Боррас 1995: E. Espasa Borrás, Humor in Translation. Joe Orton's *The Ruffian on the Stair* and its Catalan and Valencian Versions, in: P. Jansen (ed.), *Translation and the Manipulation of Discourse. Selected Papers of the CERA Research Seminars in Translation Studies 1992-1993*, Leuven: CE-TRA, 39–53.
- Јакобсон 2000: R. Jakobson, On linguistic aspects of translation, in: L. Venuti (ed.), *The Translation Studies Reader*, London, New York: Routledge, 113–119.
- Капас 1967: K. H. Kappas, A Development Analysis of Childrens Responses to Humor, *The Library Quarterly*, 37 (1), 67–77.
- Лешчињски 2016а: G. Leszczyński, Wstęp, у: G. Leszczyński (ред.), *Do śmiechu. Komizm w sztuce dla dziecka*, Poznań: Centrum Sztuki Dziecka, 9–11.
- Лешчињски 2016б: G. Leszczyński, Metamorfozy śmiechu, metamorfozy sztuki, у: G. Leszczyński (ред.), *Do śmiechu. Komizm w sztuce dla dziecka*, Poznań: Centrum Sztuki Dziecka, 73–92.
- Либура: A. Libura, *Geneza i ewolucja humoru, Język a Kultura*, 27, 103–117.
- Мартин, Форд 2018: R. A. Martin, T. E. Ford, *The Psychology of Humor. An Integrative Approach*, London: Academic Press.
- Милинковић 2002: М. Милинковић, Неки видови хумора у савременој књижевности за децу, у: Д. Зорић (ред.), *Књижевна разматрања*, Ужице: Учитељски факултет.
- Михалски 2007: M. Michalski, Komizm jako rewizjonistyczna kategoria historycznoliteracka, *Ślupskie Prace Filologiczne. Seria Filologia Polska*, 5, 193–204.
- Најда 2009: E. Nida, Zasady odpowiedniości, прев. А. Skucińska, у: P. Bukowski, M. Heydel (ред.), *Współczesne teorie przekładu. Antologia*, Kraków, Wydawnictwo Znak, 53–69.
- Паси 1980: I. Passi, *Powaga śmieszności*, прев. К. Minczewska-Gospodarek, увод Е. Borowiecka, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Рос 1998: A. Ross, *The Language of Humour*, London, New York: Routledge.
- Румињска 2007: M. Rumińska, Michała Bachtina teoria karnawalizacji języka, у: J. Mazur, M. Rumińska (ред.), *Humor i karnawalizacja we współczesnej komunikacji językowej*, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 181–202.
- Славска 2022: M. Slavská, Poljska bajka i dečja fantastika u srpskom prevodu (1991–2021), *Detinjstvo*, 1, 65–75.
- Славска 2023: M. Ślavska, Chorwaccy i serbscy wydawcy polskich książek dla dzieci i młodzieży w latach 1991–2022, *Academic Journal of Modern Philology*, 19 (u štampi).
- Теодорович-Хелман 1997: E. Teodorowicz-Hellman, Komizm w przekładzie prozy dla dzieci (Pippi Pończoszanka Astrid Lindgren po polsku), у: P. Fast (ред.), *Komizm a przekład*, Katowice: „Śląsk”, 197–212.
- Шарота 2006: P. Szarota, *Psychologia uśmiechu*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Magdalena E. Ślawska

HUMOR W PRZEKŁADZIE LITERATURY DLA DZIECI (NA PRZYKŁADZIE
ZBIORU OPOWIADAŃ GRZEGORZA KASDEPKĘ „КАСПЕРИЈАДА. ПРИЧЕ
ЗА МАНГУПЕ И ОНЕ ДРУГЕ”)

(Streszczenie)

Artykuł poświęcony został problemowi przekładu humoru w literaturze dla dzieci i młodzieży. Przekład humoru uważany jest za jedno z największych wyzwań translatorskich. W pracy uwaga skierowana została na serbski przekład zbioru opowiadań „Kasperijada. Opowiadania dla łobuzów i nie tylko”, autorstwa Grzegorza Kasdepkego, jednego z najbardziej popularnych współczesnych polskich pisarzy dla dzieci, który w 2018 roku ukazał się w Serbii po tytule „Касперијада. Приче за мангупе и оне друге”. W toku analizy dowiedziono, że Mila Gavrilović zdołała znaleźć w języku serbskim odpowiednie ekwiwalenty polskich przysłów i powiedzeń, neologizmów, idiomów oraz potocyzmów, dzięki czemu jej tłumaczenie w pełni oddaje humor sytuacyjny i werbalny zakumulowany w opowiadaniach polskiego pisarza.

Słowa kluczowe: przekład humoru; przekład literatury dla dzieci, polska literatura dla dzieci i młodzieży w Serbii; Grzegorz Kasdepke.